

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента

ОДФ 2. 09 ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ
СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

підготовки

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

013 Початкова освіта

(код і найменування спеціальності)

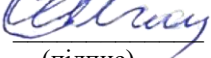
Дніпро-2024

Робоча програма освітнього компонента ОДФ 2. 09 Основи інклюзивної освіти та педагогічний супровід дітей з особливими потребами для студентів спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти II курсу.

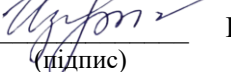
Розробник: Базилевська О. О., кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Зав. кафедри Станіслав САПОЖНИКОВ, д. пед. н., професор
(підпис)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «28» серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу Інна ЗЕРКАЛЬ
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Передумови вивчення навчальної дисципліни	ОДФ 2. 01 Загальна психологія ОДФ 2. 02 Вікова та педагогічна психологія ОДФ 2. 04 Загальна педагогіка	
Курс	2	2
Семестр / триместр	3	4-5
Загальний обсяг годин / кредитів	150/5	150/5
Кількість змістовних модулів	2	2
Годин на аудиторне вивчення	60	18
Годин на самостійне вивчення	90	132
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи інклюзивної освіти та педагогічний супровід дітей з особливими потребами» є надання допомоги студентам у засвоєнні теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти в Україні, навчання учнів з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти, які повинні забезпечити спектр необхідних послуг відповідно до освітніх потреб дошкільників, зокрема підготувати матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, розробляти індивідуальну програму розвитку, випрацювати методику спільного навчання дітей в класах з інклюзивною формою навчання та ін..

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи інклюзивної освіти та педагогічний супровід дітей з особливими потребами» є

- оволодіння основами інклюзивної освіти в межах обсягу державного стандарту;
- створювати універсальний дизайн у сфері інклюзивної освіти;
- набуття умінь та навичок розробляти індивідуальний програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами;
- формування потреби у професійній самоосвіті;
- реалізовувати командний підхід і партнерську співпрацю з батьками й суміжними фахівцями та ін.,
- надання студентам допомоги у професійному становленні.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Основи інклюзивної освіти та педагогічний супровід дітей з особливими потребами» забезпечує набуття здобувачами освіти ряду **компетентностей**.
Компетентності, що формуються:

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Програмні результати навчання:

ПР-01 Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08 Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09 Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-13 Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14 Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-15 Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за

потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16 Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

Після вивчення курсу «Основи інклюзивної освіти та педагогічний супровід дітей з особливими потребами» студенти повинні **знати**:

- нормативні вітчизняні та міжнародні документи, які визначають законодавчу базу інклюзивного навчання в дошкільному навчальному закладі;
- категорії учнів з особливими освітніми потребами, котрим доступне інклюзивне навчання;
- переваги та особливості інклюзивного навчання дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в дошкільному навчальному закладі;
- особливості соціально-педагогічної діяльності вихователя в інклюзивній групі;
- завдання і функції асистента вихователя при виконанні ним професійних обов'язків в інклюзивній групі.

вміти:

- використовувати педагогічні технології в освітньому процесі дошкільного закладу освіти;
- використовувати найоптимальніші форми, методи навчання дошкільників з особливими освітніми потребами;
- застосовувати теоретичні знання в професійній діяльності;
- реалізовувати процес професійного самовиховання і самоосвіти;

володіти:

- провідними формами, методами, засобами запровадження сучасних інноваційних технологій в умовах інклюзивного навчання і дошкільному навчальному закладі освіти;
- засобами раціонального застосування сучасних методів навчання та виховання у професійній діяльності вихователя в умовах інклюзивного середовища.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Інклюзивна освіта: від основ до практики.

Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, головні завдання і принципи.

Сутність інклюзивної освіти, понятійно термінологічні визначення та основні принципи. Головні завдання розвитку інклюзивної освіти. Класифікація дітей з ООП та особливості їх навчання й виховання. Сучасна освітня нормативно-правова база. Інструктивно-методичні листи МОН України щодо організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти; психологічного і соціального супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

Тема 2. Зарубіжний досвід запровадження інклюзивної освіти. Сучасні міжнародні дослідження особливостей навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку дітей. Реалізація основних принципів інклюзивної освіти у країнах Європи.

Досвід упровадження інклюзії в країнах Америки та Канади. Облаштування безбар'єрного доступу в зарубіжній інклюзивній школі.

Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання дітей в початковій школі.

Педагогічні засади особистісно зорієнтованої взаємодії в інклюзивному процесі. Сутність педагогіки дитиноцентризму. Основні напрями діяльності, структура та функції сучасних ІРЦ. Основні етапи психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей з ООП.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Реалізація системи інклюзивної освіти та педагогічного супроводу дітей з особливими потребами.

Тема 4. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.

Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей з особливими освітніми потребами. Мультидисциплінарна команда та особливості командної взаємодії її в умовах інклюзивного закладу освіти. Завдання інклюзивно-ресурсного центру на сучасному етапі. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Технологія командної взаємодії. Завдання батьків як членів команди психолого-педагогічного супроводу.

Тема 5. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.

Універсальний дизайн та розумне пристосування освітнього простору. Принципи дизайну та особливості його застосування в інклюзивному освітньому середовищі. Облаштування просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей з ООП. Медіатека та ресурсна кімната. Принципи та структура універсального дизайну навчання – інклюзивного дизайну.

Тема 6. Професійна компетентність вчителя в інклюзивній освіті.

Поняття «компетентність», «професійна компетентність», складові професійної компетентності педагога. Професійна та психологічна готовність педагога до навчання дітей, які мають особливі освітні потреби. Особливості роботи асистента вчителя початкової школи: основні функції і завдання, форми співпраці. Формування ефективних стосунків між учителем та асистентом учителя. Планування роботи асистента вчителя, оптимізація діяльності з ведення документації. Робота асистента вчителя з батьками.

Тема 7. Індивідуалізація навчального процесу. Відмінності в навчанні.

Навчальні стратегії, що базуються на візуальному, аудіальному та кінестетичному способах отримання та обробки інформації. Стратегії навчання і навички мислення.

Тема 8. Спільне планування та викладання: сутність і шляхи реалізації в практиці педагогів.

Вирівнювання практики через спільне викладання. Робота в парах. Основні моделі спільного викладання. Викладання в команді. Переваги співробітництва. Ефективне спільне планування. Етапи взаємін у процесі спільного викладання.

Тема 9. Організація оцінювання розвитку дитини. Процес індивідуальної програми розвитку.

Типи оцінювання розвитку дитини. Організація оцінювання на рівні установи. Комплексна оцінка розвитку дитини. Переоцінка розвитку дитини. Специфічне навчання. Всі типи оцінювання орієнтовані на встановлення позитивних аспектів розвитку дитини. Методи оцінювання розвитку дитини. Портфоліо – методи і результати. Ролі учасників процесу оцінки. Алгоритм процесу індивідуальної програми розвитку.

Тема 10. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу.

Завдання координатора команди супроводу: ієрархія за значущістю. Взаємодія вчителя та асистента вчителя. Технологія проведення зустрічі команди супроводу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													Форма контролю
	денна форма						Заочна форма							
	усьог о	у тому числі					усьог го	у тому числі						
		л	п	л а б	ін д	с. р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Інклюзивна освіта: від основ до практики.														
Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, головні завдання і принципи.	11	2				9	15	2				13	Т	
Тема 2. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти.	13	4				9	15	2				13	Т	
Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання дітей в початковій школі.	15	4	2			9	15	2				13	Т	
Разом за змістовим модулем 1	39	10	2			27	45	6				39		
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Реалізація системи інклюзивної освіти та педагогічного супроводу дітей з особливими потребами.														
Тема 4. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.	17	4	4			9	15	2				13	У	
Тема 5. Особливості організації інклюзивного	13	2	2			9	13					13	Т	

освітнього середовища.													
Тема 6. Професійна компетентність вчителя в інклюзивній освіті.	17	4	4			9	15		2			13	Т
Тема 7. Індивідуалізація навчального процесу. Відмінності в навчанні.	17	4	4			9	15	2				13	Т
Тема 8. Спільне планування та викладання: сутність і шляхи реалізації в практиці педагогів.	15	2	4			9	15	2				12	ПК
Тема 9. Організація оцінювання розвитку дитини. Процес індивідуальної програми розвитку.	15	4	2			9	16	2				14	У
Тема 10. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу.	17	4	4			9	16		2			14	У
Разом за змістовим модулем 2	111	24	24			63	105	8	4			93	
Всього	150	34	26			90	150	14	4			132	

Форми контролю: усне опитування – У
контрольні роботи – КР
перевірка конспектів – ПК
тестування – Т
колоквіум – К

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		
		Денна форма	Заочна форма	Макс. кіл-ть балів
1	Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, головні завдання і принципи.	2	2	2
2	Тема 2. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти.	4	2	2
3	Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання дітей в початковій школі.	4	2	2

4	Тема 4. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.	4	2	2
5	Тема 5. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища.	2		2
6	Тема 6. Професійна компетентність вчителя в інклюзивній освіті.	4		2
7	Тема 7. Індивідуалізація навчального процесу. Відмінності в навчанні.	4	2	2
8	Тема 8. Спільне планування та викладання: сутність і шляхи реалізації в практиці педагогів.	2	2	2
9	Тема 9. Організація оцінювання розвитку дитини. Процес індивідуальної програми розвитку.	4	2	2
10	Тема 10. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу.	4		2
Усього годин		34	14	20

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання дітей в початковій школі. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.	2		2
2	Тема 4. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	4		2
3	Тема 5. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	2		2
4	Тема 6. Професійна компетентність вчителя в інклюзивній освіті.	4	2	2

	1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.			
5	Тема 7. Індивідуалізація навчального процесу. Відмінності в навчанні. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	4		2
6	Тема 8. Спільне планування та викладання: сутність і шляхи реалізації в практиці педагогів. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	4		2
7	Тема 9. Організація оцінювання розвитку дитини. Процес індивідуальної програми розвитку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття. 3) Складіть орієнтовну індивідуальну програму розвитку дитини з порушенням психофізичного розвитку (вік і нозологія дитини на вибір студента).	2		2
8	Тема 10. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	4	2	2
Усього годин		26	4	16

7. Теми практичних занять (не передбачено).

8. Теми лабораторних занять (не передбачено).

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим · кіль-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, головні завдання і принципи.	9	13	

	1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.			
2	Тема 2. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.	9	13	
3	Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання дітей в початковій школі. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.	9	13	
4	Тема 4. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	13	4
5	Тема 5. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	13	4
6	Тема 6. Професійна компетентність вчителя в інклюзивній освіті. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	13	4
7	Тема 7. Індивідуалізація навчального процесу. Відмінності в навчанні. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	13	4
8	Тема 8. Спільне планування та викладання: сутність і шляхи реалізації в практиці педагогів. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	12	2
9	Тема 9. Організація оцінювання розвитку дитини. Процес індивідуальної програми розвитку. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	14	4

	3) Складіть орієнтовну індивідуальну програму розвитку дитини з порушенням психофізичного розвитку (вік і нозологія дитини на вибір студента).			
10	Тема 10. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до семінарського заняття.	9	14	2
Усього годин		90	132	24

10. Методи навчання:

Загальні:

- **Словесні** методи навчання: евристична бесіда; акроматичне пояснення (індукція, дедукція, традукція), розповідь, лекція, інструктаж, робота з підручником.
- **Наочні** методи навчання: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.
- **Практичні** методи навчання: вправи, практичні й дослідні роботи.
- **Активні** методи навчання: сократівська бесіда, дискусія, кейс-стаді (метод ситуацій).
- **Методи інформаційно-телекомунікаційних технологій:** LMS (Learning Management System) програмні додатки для адміністрування навчальних курсів в рамках дистанційного навчання (Classroom, Prometheus, Quizlet, Udemy, EdX, Coursera, Brainly, Khan Academy, СК-12). WhatsApp, Viber, Telegram.

За характером пізнавальної діяльності:

- *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення учнями інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

- ПР-01, 02** – навчальна дискусія; робота в малих групах;
ПР-07, 13 - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; презентація;
ПР-08, 09 – лекція, проблемне навчання, робота в малих групах; демонстрація, презентація;
ПР-10, 15 – індивідуальні роботи, рольова гра, імітація;
ПР-14, 16 – індивідуальні роботи, робота в малих групах.

11. Методи контролю

- оцінка вирішення типових завдань;
- письмові контрольні роботи;
- усне опитування під час занять;

- оцінка рефератів по окремих розділах дисципліни з використанням монографічної і періодичної літератури;
- дистанційний контроль;
- іспит.

12. Розподіл балів, які отримують студенти. Іспит

Поточне оцінювання та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	40	100
Поточний контроль											
2	2	4	4	4	4	4	4	4	4		36
Контроль самостійної роботи											
			4	4	4	4	2	4	2		24

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на

- практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
  - вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні

екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування.

Форма підсумкового контролю: іспит.

15. Завдання для іспиту

Залік з дисципліни включає виконання студентами індивідуальної роботи. Індивідуальна робота студентів полягає у виконанні індивідуального пошукового творчого завдання та складається з наступних етапів:

- обрання однієї із запропонованих тем;
- теоретичне опрацювання теми через збір, конспектування та анотування наукової літератури;
- аналіз зібраних наукових джерел;
- написання творчого звіту про ступінь розробки даної проблеми в сучасній психологічній теорії та практиці у вигляді наукових тез;
- захист звіту.

16. Питання на іспит

1. Інклюзивна освіта: основні положення.
2. Становленні інклюзивної освіти в Україні: від інтеграції до інклюзії. Історичний екскурс. Історія спеціальної освіти й інклюзії.
3. Стан і перспективи впровадження інклюзивної освіти.
4. Основні підходи до надання освіти дітям з особливими освітніми потребами.
5. Основні принципи, мета та завдання інклюзивної освіти.
6. Позитивні аспекти залучення дітей з особливими потребами до закладів загальної середньої освіти.
7. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти
8. Законодавчо-правові аспекти інклюзивної освіти.

9. Основні міжнародні документи в галузі інклюзивної освіти.
10. Нормативно-законодавча база України з питань інклюзивної освіти
11. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Педагоги як провідники змін. Інтеграція та інклюзія.
12. Складові інклюзії.
13. Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища. Інклюзивні школи - ефективні школи.
14. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти.
15. Основні підходи до надання освіти дітям з особливими освітніми потребами.
16. Реалізація індивідуального підходу в роботі з батьками.
17. Роль ІРЦ у розв'язанні проблем інклюзії.
18. Компетентність вчителів як запорука ефективності інклюзивної освіти.
19. Організація роботи з дітьми, що мають особливі освітні потреби.
20. Робота спеціалістів закладу загальної середньої освіти з родинami дітей, що мають особливі освітні потреби.
21. Створення у навчальному закладі комфортного середовища для дітей з різними стартовими можливостями.
22. Організація діяльності закладу загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання.
23. Загальні принципи здійснення адаптацій та модифікацій освітнього процесу.
24. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання.
25. Здійснення процесу оцінки та розробки індивідуального навчального плану.
26. Взаємодія школи та ІРЦ.
27. Формування позитивного ставлення до дітей з особливими потребами.
28. Організація роботи з дітьми, що мають особливі освітні потреби.
29. Робота спеціалістів закладу загальної середньої освіти з родинami дітей, що мають особливі освітні потреби.
30. Контроль й оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі.
31. Дидактичний зміст контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі.
32. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з різними типами порушень психофізичного розвитку.
33. Тестування у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.
34. Організаційно-педагогічні умови побудови співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами.
35. Індивідуальна програма розвитку: суть, структура, особливості розробки.
36. Особливості організації роботи команди з розробки індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
37. Планування адаптації та модифікації для забезпечення додаткової підтримки для дітей з особливими потребами.
38. Поняття про додаткові спеціальні послуги: обсяг і періодичність надання додаткових спеціальних послуг.
39. Диференціація навчального процесу як необхідна умова врахування індивідуальних особливостей дітей.
40. Роль асистента педагога у здійсненні адаптації й модифікації та забезпечення додаткового навчання.
41. Вибір видів адаптації для забезпечення окремих потреб дітей.
42. Характеристика методів диференційованого навчання.
43. Процес оцінювання як збір даних про прогрес дитини з особливими потребами.
44. Роль асистента вчителя у процесах оцінювання прогресу дитини.
45. Вимоги до проведення спостереження як методу оцінювання прогресу дитини.

46. Дитяче портфоліо як джерело інформації у процесах оцінювання.
47. Участь асистента педагога в основних етапах процесу оцінювання.
48. Характеристика організаційних функцій асистента педагога.
49. Характеристика консультативних функцій асистента педагога.
50. Характеристика прогностичних функцій асистента педагога.
51. Педагогічна етика як регулятор взаємодії асистента педагога з іншими учасниками освітнього процесу.
52. Вимоги до професійної компетентності асистента педагога.
53. Аналіз основних понять інклюзивної освіти.
54. Особливості освітньої та корекційно-розвиткової роботи з дітьми які мають соціоадаптаційні труднощі; функціональні сенсорні та моторні труднощі; фізичні труднощі; навчальні та інтелектуальні труднощі; мовленнєві труднощі (на вибір) в загальноосвітньому просторі.
55. Психологічні особливості дітей з соціоадаптаційними труднощами; функціональними сенсорними та моторними труднощами; фізичними труднощами; навчальними та інтелектуальними труднощами; мовленнєвими труднощами (на вибір).
56. Особливості мовленнєвого розвитку дітей молодшого шкільного віку із навчальними та інтелектуальними труднощами.
57. Педагогічні техніки підтримки пізнавального розвитку дитини з функціональними зоровими труднощами в інклюзивному класі.
58. Шляхи формування позитивної атмосфери між однолітками в інклюзивному класі.

16. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма дисципліни;
- залікові матеріали;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
- інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

17. Рекомендована література

Основна

1. Данілавичюте Е. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. Особлива дитина. № 3, 2018. С. 7–19.
2. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В.І. К.: Тов. «Видавничий дім «Плеяди». 2011. 100 с.
3. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Засркова, А. О. Трейтук. К., 2016. 68 с.
4. Колупасва А., Найда Ю., Таранченко О., Єфімова С., Слободянюк Н., Луценко І., Будяк Л. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л. Даниленко. К., 2007. 172 с.
5. Колупасва А., О. Таранченко, Навчання дітей з особливими освітніми потребами в освітньому середовищі. Харків, 2019. 304 с.
6. Колупасва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. К.: «Самміт-Книга». 2009. 272 с.
7. Колупасва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади. К., 2007. 458 с. 8.
8. Колупасва А. А., Таранченко О. М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.

9. Мартинчук О. В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища: монографія. Київ: Вид-во учбової літератури, 2018. 420 с.
10. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К. 2019. 300с.

Допоміжна

11. Данілавичюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі. Київ: А.С.К., 2012. 360 с.
12. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. К.: «МП Леся», 2011. 528 с.
13. Дитина зі світу тиші : на допомогу батькам нечуючої дитини : наук.-метод посібник / уклад. Н. А. Зборовська та ін.; за ред. С. В. Кульбиди. К. : «СПКТБ УТОГ», 2011. 328 с.
14. Колупаєва А. А., Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі. Київ: Видавнича група «А.С.К.». 2012. С.7-20
15. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Текст] *Соціальний педагог*. 2010. № 4 (квітень). С. 3 – 6.
16. Костецька Т. Г. Із зарубіжного досвіду інклюзивної освіти. Педагогіка здоров'я : збірник наук. праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції 18-19 травня 2018 року. Харків, 2018. С. 715–717.
17. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і методика: [монографія]. Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. 292 с.
18. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
19. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.

Інформаційні ресурси, у т. ч. в мережі Інтернет

20. Міжнародні документи зі сфери інклюзивної освіти [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ussf.kiev.ua/news/323/>
21. Нормативно-правова база МОН України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/normativno-pravova-baza1.html>
22. Постанова КМ від 10 квітня 2019 р. № 530 Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти. // Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
23. Про забезпечення безперешкодного доступу до навчальних закладів : Лист МОН від 13.08.2014 № 1/9-414 [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/42597/>